

DICTAMEN DEL CONSELL CONSULTIU DE LA GENT GRAN DEL BAIX LLOBREGAT

La vida de les persones grans importa

El Consell Consultiu de la Gent Gran del Baix Llobregat va ser creat l'any 1995, com a òrgan de participació i consulta de les persones grans de la comarca. Des de llavors, són moltes les persones que han dedicat el seu temps, la seva experiència i la seva saviesa, a treballar per un envelliment digne i actiu i defensar els drets de les persones grans.

Els dictàmens i resolucions que, en aquest temps, ha elaborat el Consell Consultiu, han abordat problemàtiques molt diverses, proposant possibles solucions, denunciant injustícies i vulneracions de drets, i reivindicant l'acció dels poders públics, quan ha estat necessari.

Aquest any 2020 el Consell el va començar constituint tres comissions de treball, per abordar temàtiques com els projectes intergeneracionals, les pensions, la dependència o la situació de les residències i centres de dia de la comarca. També es va decidir que una de les comissions seria l'encarregada de realitzar el seguiment dels acords del 8è Congrés de Gent Gran de Catalunya, celebrat el 2019, i de continuar amb les accions per reivindicar la Llei de Gent Gran.

Tot just quan començàvem a posar en marxa els treballs de les comissions, va arribar el confinament, i amb ell, una aturada de dos mesos en l'activitat del Consell. Passat el primer cop i repesos els treballs de manera virtual, el primer que varem fer al retrobar-nos va ser prendre consciència conjunta del que estava passant al món, sempre amb la mirada posada a les persones grans.

La pandèmia de la Covid-19 ha canviat per complet el món que coneixíem i ha destrossat la vida de milers de persones a tot el món, però quan ens acostem a analitzar la pandèmia amb els ulls de les persones grans, els seus efectes s'agreuaven exponencialment.

Abans de la pandèmia, les situacions d'aïllament i soledat no desitjada de les persones grans, eren una de les problemàtiques més greus de la nostra societat. Històries de persones sense cap tipus de contacte social, sovint amb molts pocs recursos i habitatges en condicions molt precàries. En els darrers anys ja s'havien posat en marxa diversos projectes en alguns municipis del Baix Llobregat, per tal de crear una xarxa de suport a aquestes persones, implicar el comerç i els serveis locals, sensibilitzar sobre el paper de tota la societat front aquestes situacions, etc. La pandèmia ha portat a la soledat no desitjada i l'aïllament social a persones grans que fins llavors, mantenien cert contacte social amb famílies i amistats, però que es van aïllar per a protegir-se.

El tancament de casals de gent gran i centres cívics, i la suspensió de totes les activitats que ajuntaments i entitats venien desenvolupant, també ha suposat un gran perjudici per a les nostres vides: deixar de realitzar pràctica esportiva, tallers de memòria, curssets, etc. ha comportat en molts casos un progressiu deteriorament físic i cognitiu.

Com en altres problemàtiques socials ja presents a la nostra societat, la pandèmia ha posat de manifest l'edatisme, la discriminació per motiu d'edat que suposa comportaments inadequats i prejudicis cap a les persones grans. Aquests prejudicis però, en aquesta ocasió, han esdevingut vulneració de drets humans, com així ha estat denunciat i reconegut mundialment.

El tractament de les morts per Covid per part dels mitjans de comunicació encara avui dia, fa referència a les morts de persones d'edat avançada, diferenciant-les de la resta. La utilització del llenguatge afecta directament a la manera com es rep el missatge, i el missatge sembla ser que les morts per Covid de persones grans són "menys greus" que la resta, que la vida de les persones grans no té el mateix valor que la resta de vides humanes. Els drets humans no desapareixen ni disminueixen amb l'edat, i les morts de persones grans no són acceptables en cap cas. Ni són normals ni són inevitables.

Les persones grans som éssers humans, som ciutadans/es en les mateixes condicions que la resta, i no ho som menys per l'edat que tinguem.

Els efectes de la pandèmia a les residències són la mostra més clara d'aquesta vulneració de drets. Més de 4.000 persones que vivien en residències geriàtriques a Catalunya, han perdut la vida per Covid des de l'inici de la pandèmia, el que

suposa el 30% del total de morts a Catalunya, i els casos positius arriben gairebé als 21.000 des del mes de març. El 32,4% de les persones que viuen en residències geriàtriques a Catalunya, ha donat positiu per Covid des de l'inici de la pandèmia¹, sent aquesta una situació no resolta encara a dia d'avui.

Aquest Consell Consultiu, així com moltes altres entitats, va denunciar fa temps la manca de control a les residències geriàtriques, la precarietat del personal que hi treballa, la insuficient ràtio de personal per atendre a les persones residents, i l'absoluta desconexió i aïllament de molts d'aquests centres amb el seu entorn (famílies, ajuntaments i altres entitats del territori). Totes aquestes problemàtiques s'han evidenciat i agreujat amb la pandèmia, i han forçat de nou el debat sobre com hauria de ser l'atenció que reben les persones grans quan ja no es poden valdre per si mateixes. Som conscients que el model actual es greument deficient i vulnera els drets més bàsics d'aquestes persones i de les seves famílies, i és també evident que no hi ha possible solució sense l'acord i aliança de tot el conjunt d'agents polítics, econòmics i socials de Catalunya. Per aquest motiu, des del Consell Consultiu de la Gent Gran del Baix Llobregat reivindicuem aquest acord i aquesta aliança, que garanteixi una atenció més humana a les persones grans dependents, uns espais de vida i una atenció dignes i amables, i una justa regulació laboral del sector de la dependència.

Un altre àmbit que preocupa especialment a aquest Consell és l'accés als serveis sanitaris, i especialment, als Centres d'Atenció Primària. Una bona part d'aquests centres al Baix Llobregat, va tancar als inicis de la pandèmia, i actualment hi ha molts que encara continuen o bé tancats totalment, o oberts amb 2 ó 3 serveis concrets. En qualsevol cas, sense atenció mèdica. A més de la dificultat de moltes persones grans per a fer aquests desplaçaments, denunciem també les llargues cues a les portes del centres oberts, sense cadires, ombres i amb escasses indicacions. Davant la recomanació de les autoritats sanitàries de no anar als CAP's si no és estrictament necessari, es pràcticament impossible comunicar-hi per telèfon. Les persones grans han perdut el contacte i les visites de seguiment amb els seus metges i metgesses de capçalera, no s'hi poden comunicar telefònicament i la resposta de les autoritats sanitàries és la recomanació d'utilitzar una aplicació, "La meva salut". No totes les persones grans disposen dels dispositius, connexions a internet o coneixements necessaris per a realitzar els

¹ Dades del Dept. de Salut de la Generalitat, a 9 de novembre de 2020.

tràmits mèdics mitjançant aquesta aplicació, la bretxa digital existeix, i la ciutadania té dret a poder realitzar els tràmits per mitjans no telemàtics.

Tanmateix, aquesta generalització i imposició dels tràmits online dificulta enormement l'accés a determinats serveis i gestions importants, com per exemple les peticions de jubilació. El que comporta un benefici per a algunes persones, de vegades, comporta també un perjudici per a d'altres, i des dels poders públics, especialment des dels ajuntaments, s'ha de vetllar per a que tothom, siguin quines siguin les seves circumstàncies, pugui accedir amb normalitat als serveis de l'administració, inclosa la sanitat pública. Fem extensiva aquesta reivindicació a les entitats bancàries, que, a més de la tramitació online, estableixen pagaments per a la realització dels tràmits presencials més bàsics, com treure diners o cobrar la pensió. Demanem als governs que prohibeixin a les entitats bancàries cobrar a les persones grans per a aquests serveis.

Volem manifestar la nostra satisfacció per la represa dels treballs del Pacte de Toledo, com a via de consens i garantia de continuïtat del sistema de pensions. El consens es l'element polític indispensable per a adoptar els criteris necessaris que assegurin un equilibri raonable entre sostenibilitat financera i adequació de les pensions. Aspectes com el finançament, la seguretat de rendes mínimes, l'elecció dels millors anys de cotització per al càlcul de la pensió o la millora de les pensions de viduitat, fa massa temps que esperen al calaix. El sistema de pensions no només és viable, sinó absolutament indispensable per al sosteniment de l'estat de benestar.

Finalment, celebrem que la comissió del pacte de Toledo reafirma el seu compromís en el manteniment, millora i adaptació del sistema públic de Seguretat Social i especialment el sistema de pensions, basat en la solidaritat intergeneracional i dins de cada generació i mitjançant el repartiment equitatiu de las càrregues. S'oposa a qualsevol canvi radical del sistema que suposi una ruptura dels principis en que es basa l'actual sistema de pensions.

Baix Llobregat, desembre 2020